

Түркия
Республикасы
Виза
А. О. Пугачев

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

Бөгүн-Чуртталга коммунал

ажыл-агый болгаш чоннуң амыдырал

хандырылга ажилдакчыларының хүнү

Таңды районда чоннуң амыдырал хандырылга бүдүргө эргелелиниң Бай-Хаакта дааранылга пегинде талыпчы ажилдыг бригадалар бар. Оларның шүтүзү аде тургустуушкунче кирген. Бригадаларның составына эде көргөн. Платини немей алгалааннар. Мында ажилдап турар кижилер бүгү билг-мергежил доктаамал бедилди, партияны болгаш чаазаңын салып турар уруг сорулгалары-биле таныжып туралар.

Ол пекте даараныкчыларын үш бригадала кылдыр эде тургускан. Бүдүргөниң хоочуна Александр Шыраповна Серен үш ай бурунгаар тургускан амыктар бригадаларын удуруптаан, боду база дааранып турар. Бизде тыла болгаш орус амыктар бар. Чагыс өгүн уруглары дег, пайыралыг дааранып, кыткан амыктың шынарып хылажылар.

Олар бо чылдың ийи айларынның планын даалгаларын амыр боттадыргаш, ча-

рышка база тилекчилер болган. Бригадир Александр Шыраповна чаартып, эде тургускан бригадаларында амык муракчыларын ала-ды. Лариса Елкина, Римжа Оюн эркен айларда чедикши-нинин амыкка, Чарышка муракчылар болган. Сална Далай-оол даштыкы хен-терин дааражырыга элден мергежэн. Людмила Моло-дых биле Куулар Алды-

кысты бригадир база эки амыкчылар деп демдегедиле. Уластуң чагыттары бекки шынарып кылдырыче кижилер бүгү кичиней салып турар аларган. Оларның дааран плателерин белек хен-тер сазыр өрөөндө чыскай азын каан болду. Чагылар киврен уластар бо пекке хүн бүрү көн туралар.

Бо пекте үжөн амык чыл ажилдап, аныктар дагы-

пкычы Елизавета Савельева Необотозып кылган амыктары эки шынарып.

О. ОХМЧИНИН ФОТОЛА-

Нийтиле амыдыралының бүгү талаарын чаартыры-ның револостуг чорудула-зын боттадыр таламы-биле партияга илпейлгит ду-залаары — Советтер чурту-нуң журналистериниң бедик хүлээлгези болгаш харым-салгалыг сорулгазы-дыр. Эде тургустуушкунуң боттуг дуржулгазын бүгү таламы көргүзүрүчү, наа чүүлүдү өзүмнүн эскерип тыларын-че болгаш калбаа-биле про-пагандаларыңче совет пар-лаалының муракчылары амы үеде чүткүп турар.

Эде тургустуушкуну, оон алдыс уткамы журнали-стер чүгүл ханым-биле тай-ымбырлап көргүзүр эвес, ха-рым база боттарың чаа-дыкчы коллективтериниң амыкын эде тургузар сору-галыг. Массалыг информация чекертериниң бо уламыш-кына амык-чорудулазын дуржулгазы болгаш анализ, харымсалгалыг чаа сорулга-лар — ССЭР-ниң Журнали-стер эвилелиниң VI съездин-иниң делегаттарының киче-гейниң таваныг тургусту-ган. Москвага, Эвилелдер ба-жыныкы Колонналыг залы-га март 14-те съезд ажиты-ган.

Эштер Г. А. Аликс, Л. Н. Зайков, Е. К. Лягачев, Н. И. Рыжов, М. С. Соломенко, В. М. Чебриков, Э. А. Ше-вардина, П. Н. Дементев, В. И. Долгий, Н. Н. Слю-нов, С. Л. Соколов, Н. В. Та-лыкин, А. П. Бирюкова, Г. П. Разумовский, И. В. Капи-тов оларны съездиниң деле-гаттары болгаш аалчылары адыш чаксаакшыны-биле ут-каан.

Журналистерниң респуб-лика эвилелдериниң, агент-листериниң, телевидение бо-лган радио дамчыдыла тала-мы-биле комитеттериниң уду-руктары, солуннарын бол-гаш журналдарың код ре-дакторлары, совет болгаш хой-ниги организацияла-рының, чогадыкчы эвилел-дериниң төлөөскчилери, амыктын болгаш кедо кор-респонденттер президиума олурупкан.

Аалчыларын аразында — Журналистерниң делегей ор-ганизацияларының төлөөскчи-лери, амы-лунча чурттарнык журналистер эвилелдериниң делегаттары.

ССЭР-ниң Журналистер эвилелиниң амыкыны бол-гаш ССЭР-ниң XXVIII съез-диниң шийтирлеринге дүшүрүр Журналистер эвилел-диниң сорулгаларының ду-гайында эвилелдиң баштаар чериниң даргазы В. Г. Афа-насьев өткөт илестек кылган.

Совет нийтиледик амыды-ралының экономикаг, соци-ал-политиктиг болгаш иде-ологтук талааларыга журна-листерниң амык-чорудула-зының кол уламышкынына-рыңа илестектиг доктааган.

Дыма нарын болгаш харым-салгалыг ийи сорулгазы бис-тер, журналистер, шийтир-лег турар бис деп, ол дем-дегелен.

Бирөөде: эде тургустууш-кунуң амыдыралда чорут-тарыла болгаш оон түңкел-дерин экине кичине-биле көр-гүзүр, эде тургустуушкуну-га, чурттуң социал-экономи-книң хөгжүлгезин дүргөдө-лөргө чедикшикни ханды-рар таламы-биле партияга, күрүмге дузалаары-дыр.

Ийде: бистерниң боттары-ның, массалыг информация-ның совет чекертериниң — солуннарын болгаш жур-наларын, радионуң болгаш телевидениениң, информация агентлистериниң, ном уду-рер черлериниң эде тургусту-ушкуну-ду.

Чедир амык-чорудулазын аргаларың дугайында ил-ек-кеч чугаламышкан, систе-малыг болур чоруктуң чогу-дун демдегелен. Кайы-бир бо-лушкунуң дугайында элден чырыпкан, үстүндө эде-чегил айткышын келгизе чедир шимең чок болу бээр ховар эвес. Уурмек, ийги-чи чергениң фактыларыңа журналистерниң кичиней-ниң мөөнөттүлүгү турары ба-за хаа эвес. Ондайга таа-рылгаларже болгаш айым-диг оол ондатарже чамдык та сиңигил, аңаа алаагып

турар-дыр бис. Эдентиг, хо-вар медээлерин сүрүп түрүп бээр таарылгалар база тур-гулар. Улус амык-агый-ның адырларында, улук кол объектилеринде байдалды парлагдаа кошкак анализ-теп турар. Күш-ажылдың болгаш технологияның са-гылга-чүрүмү бедик демек-де тургустуушкунуң бүдүргө-лериниң эки дуржулгазын эвеш түңгөп, илестерип ту-рар. Бүдүргө болгаш амыдырал-чуртталгага корум-чүрүмү тургузарыңа пар-тия, профсоюз, комсомол, организацияларың ролю, аргалары, коммунисттиг ту-ругу чептес чырыткынып ту-рар.

Хоойлу-дүрүмүң болгаш моральдыг үрекчилеринге салар чедириниң чүгүл административтик методтарын көргүзүрүчү сундуушкунуң юрүскөч болуп турар. Хей-нигиңиң санал-оонамың, коллективниң, бистиниң де-мократиямың бүгү система-ның күжүн кошкак пропа-гандалап, ажылгап турар.

Аргалаашкының болгаш алкооголиниң айтырыл-ганы чыды-биле көрүп ко-шкай берген. Дытанылганы организациялар дугайында эвеш бижил турар.

Күш-ажылчы эвес орул-галар амыр чорукка уду-р демексиди парлагдаа чыры-ларын күштелдирер эргежок чүгүл. Ук демексиди кошкак калбарып турар партия, со-вет болгаш хоойлу-дүрүм камгалар организация хама-лаарың чыдыг шүгүмчүл-дө чамдык кылдырмай ту-рар.

Массалыг информациянык чекертери амы үеде эл-е-шынмыштылганы, ССЭР-ниң XXVIII съездиниң шийтирлерин боттадырар, эде тургустуушкунуң ха-дырар, чурттуң социал-эко-номиктиг хөгжүлгезин дүргө-дөргө таламы-биле партияга ажыктыг, дээштик, дүргө дузалаарың шылгалдап ту-дуп турар.

Чаа темалар, рубрикалар солуннара болгаш журнал-дарда, радиога болгаш теле-видениеде, информация агент-листериниң материалла-рында көстүп келген. Бо чылдың февраль ортанда М. С. Горбачевтиң журнали-стер-биле ужуражышыны болган. Адын шак үргүчү-дүн ол ужуражышкыны, бе-седа-ужуражышкыны, амы-кажыт чок чугалажышкыны дыка солун болгаш үр-түң-недиг болган. Эде тургусту-ушкунуң, дүргөдөшкүниң байддаларында парлагга амыкының бүгү таламы, то-даргай программалык ол ужуражышкына ТК-ның Чыгыне секретарының чу-газына айткан. Совет журналистер ол программаны боттарыңа чепсек бол-дурган.

Республикаларын болгаш чер-чериниң парлаггалары-да таарымчалыг эскерил-гелер бар. Ылчалаар оларны чамдыкты эде тургустуушкунуң амы-даа солун кирбизин, айым-рыларын тургузар аргы-иниң шүгүмчүлүккүң азы-биле көрү оларда чепсек болуп турары ССЭР ТК-ның я-вары Пленумуна демдегел-ден. Информацион чекертери — эде тургустуушкунуң ол күчүтүп бырамын партиянык хой-хой комитеттери чамдык-та чедир ажылдайып, олар-ны амык-чорудулазын моондактарын чамдык че-лерде амы-даа үргүчүлөп ту-рар. Чер-чер парлаггазын шүгүмчүлүгдиг уламыш-кыны чамдык чүгүл моон-дактар эвес, харын шуут кызып турар.

Ылчараа нинтин-биле алырга, парлагдаа эде тур-густуушкунуң бергезимдер, оожум орун турар. Эде тур-густуушкунуң болгаш дүр-гөдөшкүниң айткыларың тургузар болгаш шийтир-лээр керекке чамдык журна-листер белетке чок, чедир билир шыдааган болган. Бе-келери дүрүр, аймаалар, күжүн мооней алыр, тап-ташыкыны, көргөткүни, шүгүр чоруктуң бай-далдарында тымылган бо-лаашкыны артымыкыны-дан хосталып шыдааган.

Чугула айтырыг — пар-

1987
ЧЫАДЫ
март
15
воскресенье
№ 64 (13364)
1925 чылда
түндүктүңгөй.
Өртүз 3 көлөкө

ОРБИТАДАН МЕДЭЭЛЕР

УЖУДУШКУН БАШКА-
РАР ТОН, март 13. (СЭТА).
Юрий Романович биле Алек-
сандр Лавейкинниң орбита-
га ужудушкунуң бешки не-
делэм доозулган.

Экипаж ажилың про-
грамманың азыр эркен
хүндө космос технология-
зының шийтирлерин чорут-
кан. «КАТЭ-140» деп стаци-
онарың фотоаппаратты эштеп
тургускан, чүк кораблиниң
экскелген сууи станцияже
сорулдуң кыргын болгаш
Чер кырының шийтирле-
рин чоруткан.

Экипажтың характери-
стик чартык дамчыккыны
материалдары микроради-
отанниң байдаларына бу-

дурер «Корун» дээр техно-
логия аппаратын астыр доо-
зулган. «Корун» аппаратын
составында ады амык опера-
цияны улаа дараалаштыр
күтөдир астыр пеккан, ший-
тирлерин автоматтык-
тан арга-биле боттадырары
хандырар башкарылга систе-
масы бар.

Бөгүн экипажта көлөкөгит
медина хүнү. Космонавты-
лар дыш үезинде болгаш ме-
дозгөмөргө күш-культура
кылып тура, чүк болгаш
ханды-мергежил системаның
кандыг аныктыг бооп тура-
рып хылаалар.

Космонавтылардык ил-
еккелини алырга, оларны
кадымың байдалы эки.

Илеткелчи Журналистер
эвилелиниң делегей амык-
чорудулазын дугайың чу-
галлап, ол ажилдык улам
калырар, ханалар турарын
айткан. Амы үеде Европа-
ны, Азияны, Африканы
болгаш Латин Американы
66 чурттарың 80 ажыг на-
ционал журналистик органи-
зациялары-биле харымла-
нудуп турар. ССЭР-ниң Жур-
налистер эвилели делегейни
тускайжыткан 4 журна-
листика организациямың
кежигүрү бооп турар.

Эвилелдин V съездиниң
эрткен үезинде бээр чыл-
дарың шийтиде Журнали-
стерниң делегей организация-
зы-биле харымлаарын хөг-
жүдүп, быжылгаларыңче, де-
легей журналистерниң
демократтыг шийткөшкүни-
ниң чыгыс эки быжылга-
рыңче, Журналистерниң де-
легей организациямың шү-
гүмчүлүккүң амык болгаш
уластар аразыга калы
ажылдажылга, социал
деп-палте даш демексиде ула-
на уду кичинейиң салып
келген.

Эвилелдин чогадыкчы
ажыл-чорудулазын дугайы-
н тайымбырлап чугала-
лаш, оратор солгудалыг
организацияны амык-ил-
келдериниң эргежок чүгү-
ламы демдегелен. Баштаар
черин чамдык пленумнары-
ны амыктыг салдары шоо-
лук эвес бооп турган. Саа-
дына амыктыгың, тымыгың,
дискуссия байдалы-биле
чугалашкың, совет журнали-
стиканың үең келген амы-
кыгыңа дегейиң тургу-
лаан, Хей-ле шугаазын бо-
лган мектал кылды чорук-
көдүп турган, оон чүгүл
солгуд пленумнарга элден
эвешкээр аргалык болган.

Журналистерниң респуб-
ликалар, крайлар, областар
организацияларының амы-
кына бистин чедикши-
кыны-биле, бистин чептес-
териниң, күрүчүкче чү-
е дег, тодаргай-биле кес-
түп турар. Нийтиги-биле
алырга, оларны амыкы-
де тургустуушкунуң негел-
дериниң, амы-даа амык чеп-
тесип турар. Оларны амы-
дыла хөдүн эртерип ужу-
р эдирип, организациялар, азы
барымдалар, чыгыс хенке
куткан шыкш чүүлдерин
эвеш эвеш болгаш азыр
херек кырында, дигр амы-
кың кезүдүрүлде чедик-
пейи турарын чоокта эркен
конференцияларга болгаш
съездилерге демдегелен.

Амык байдаларың үези-
нде эвилелде беш муң хире
журналистерге организация-
ларың ролу болгаш элест
турар чери амык уладыр
улашту. Чогуна-ла оларга
бүтүр-ле чаа чүтүлөр, бүгү-
ле дигр амык-херектиг тыткып
өтсөдүр, чогуна-ла оларга
дүргөдөшкү, эде тургустууш-
кунуң даш демексиди муру-
ку олуру туруп турар бо-
гай. Эге организациялар чаа
ажыл-херектерин элесте-
чилер болур улашту. Ни-
чанга оларны элестөшкү-
лериң калбаа-биле деткир-
даа бис.

ССЭР-ниң Журналистер
эвилели — эң хой салыкы
кижилик, улагу күштүг чога-
дыкы эвилел бооп турар.
Чуртта чүс муң журнали-
стер ажилдап туралар. Олар-
ны 85.182 муң — Эвилел-
дин кежигүрүниң. Оларны
биле кады штатта дашкаар
барык 6 миллион корреспон-
денттер база ажилдап ту-
рар.

Илеткелчи ССЭР-ниң Жур-
налистер эвилелиниң Уста-
вымың съездине чугалажып
көөр чаа эдилгениң дугайы-
н тодаргай-биле тайым-
бырлап чугалаан.

ССЭР-ниң Журналистер
эвилелиниң Төп ревизия ко-
миссиясының өткөдүн оон
даргазы П. И. Новиков кыл-
ган.

Оон соода санал-оона со-
чуткунуң этелен.

Съезд амыкын үргүчүлөп
турар.

(СЭТА).

СЭКП ТЕС-ХЕМ РАЙКОМУНУҢ ПЛЕНУМУ

Дүүн Самагалдайга СЭКП
Тес-Хем райкомунуң плену-
му болган. Организацион-
айтырыгы оон чугалажып
көргөн. СЭКП райкомунуң
ийги секретарына болгаш
бюро кежигүрүнө Кара-оол
Лопсайович Лапача, секре-
тария болгаш бюро кежи-
гүрүнө Олег Владимирович
Дорофеев солгустурган.

СЭКП ТК-ның кежигү-
үге кандидат, партия обком-
унуң бирги секретары Г. Ч.
Ширшин, пленумун амы-
кына киришкен болгаш алаа
чүс чугалаан.

СЭКП ТК-ның январь
(1987 ч.) Пленумунуң ший-
тирлеринге дүшүрүр район-
нуң партия организациязы-
мың практиктиг сорулга-
ларына Г. Ч. Ширшин боду-
нуң чугалааны тодаргай
доктааган. Районнуң амы-
кыг болгаш культура амы-
дыралының бүгү амырларын
тааза тургустуушкунуң та-
ламы-биле амыкы күштед-
диреринче, бүгү коммуни-
стерниң амыкы чонку эде
тургустуушкунга илпейл-
гит кириштиреринче ки-
чинеңгейиң ол онзалар ут-
кадыр.

Районнуң экономикаг хөг-
жүлгезин дүргөдөшкү, эко-
номиканың амыктың бедил-
дерин районнуң партия ор-

ганизациянык эң чугула со-
рулгаларының бирөөн кыл-
дыр Г. Ч. Ширшин айткан.
Районнуң улус амык-агый-
ның амырларында тургусту-
ган бүдүргө күчүзүн эйне
долуу-биле ажилдап, эрте-
мектиң депшилгениң чедик-
шиктерин, чаа технологи-
яның бүдүргө калбаа-биле
дешилгениң боттадырып
туруп, ол сорулгалың чедип
ал болур. Ажыл-агыйны чор-
уларын экономикаг аргы-
ларын кыска хуусаада
шигээлгип алыр, бот-ор-
та-чарылганы болгаш кол-
лективтер керээни калбаа-
биле илестерип, камнал-
ганы болгаш хумагалдын
чүрүмү күштелдирер, күш-
ажылдың, бүдүргөниң са-
гылга-чүрүмү быжылгаар
таламы-биле амыкы ил-
екчилерин эргежок чугула.

Ажыл-чарыг болур чорук-
ту калбартыр, шүгүмчүл-
дө болгаш бот-шүгүмчүл-
дө болгаш алаадып шүгүм-
чүл-дө хөгжүдөр таламы-биле
хемчеглерин алыр эргежок
чугула деп, Г. Ч. Ширшин
онзалар демдегелен. Кад-
лар-биле амыкы үндөни-
биле экижидер, даандыргы
ажыл-херек даш оларны
харымсалгалык доктаамал
бедилер, негелдиг, быжыг
сагылга чүрүмү болгаш ор-

ганизацион чоруктуң бай-
далы бүгү чер болганга тур-
гузар негетинип турар. Пар-
тия кежигүрүнүң бедик амы-
журтадым турар кижилер
ни шийтирлер илестерип
чарлар, оларны хей-ни-
гити чугалажып көрүш-
күмүңе, буруу шамыкы-
ныга кирири чугула.

Партия райкомунуң, оон
бюроунуң, партия эге ор-
ганизацияларын ажилында
улук чептериниң Г. Ч. Шир-
шини демдегелен болгаш ра-
йоннуң партия организация-
зы партия амыдыралды
леничка принциптерин бол-
гаш норма-чехтерин хүн
бүрүдө удурулга болдурар
ужурулг деп чугалаан.

Партияны XXVIII съез-
динин, СЭКП ТК-ның я-
нварь (1987 ч.) Пленумуңа
шийтирлер амыдыралга
чедикшиктерин боттадыр-
арыңче, Тес-Хем районнуң со-
циал-экономикаг хөгжү-
лгезиниң планнарың күс-
сөдө, Улук Октябрың 70
чылды төлөтпиг уткууруңче
ажылчы чонку эвилелдер
херекке районнуң партия
организациязы, коммунист
бүрүдү бүгү күжүншик-
терин мөөнөзүр дээрнине
илестиди Г. Ч. Ширшин чу-
галаның түңкелде ил-
ектей.

100
